

182

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 21 maja 1946 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej, Administracji Publicznej, Bezpieczeństwa Publicznego, Skarbu, Oświaty, Rolnictwa i Reform Rolnych, Leśnictwa, Przemysłu, Żeglugi i Handlu Zagranicznego, Aprowizacji i Handlu, Komunikacji, Poczty i Telegrafów, Odbudowy oraz Ziem Odzyskanych — o określeniu osób, których majątek przechodzi na własność Państwa.

Na podstawie art. 2 ust. 3 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 87) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Za osoby narodowości polskiej w rozumieniu dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 87) uznaje się obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, którzy są pochodzenia polskiego lub wykazują swą łączność z narodem polskim, a ponadto złożą deklarację wierności narodowi polskiemu.

2. Obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, zamieszkałych na obszarze Ziem Odzyskanych, uznaje się za osoby narodowości polskiej tylko wówczas, jeżeli uzyskali lub uzyskają stwierdzenie narodowości polskiej w myśl przepisów art. 1 i 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1946 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego osób narodowości polskiej zamieszkałych na Ziemach Odzyskanych (Dz. U. R. P. Nr 15, poz. 106).

3. Za osoby, należące do innej narodowości, prześladowanej przez Niemców, uznaje się obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, należących do grup narodowościowych, które po dniu 30 stycznia 1933 r. doznawały ograniczeń prawnych.

§ 2. 1. Za niemieckie i gdańskie osoby prawne prawa prywatnego uznaje się:

1) związki, stowarzyszenia i spółdzielnie, jeżeli po dniu 21 lipca 1944 r.:

a) bądź większość ich członków stanowili obywatele Rzeszy Niemieckiej lub Wolnego Miasta Gdańska, nie należący do narodowości polskiej lub innej przez

Niemców prześladowanej, albo osoby narodowości niemieckiej,

b) bądź celem statutowym ich była działalność na rzecz państwa lub narodu niemieckiego, obywateli Rzeszy Niemieckiej lub b. Wolnego Miasta Gdańska, nie należących do narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej, albo działalność na rzecz osób narodowości niemieckiej lub działalność wśród wymienionych obywateli niemieckich lub gdańskich albo osób narodowości niemieckiej;

2) fundacje, których celem była działalność określona pod pkt 1) lit. b);

3) spółki handlowe (z wyjątkiem spółek jawnych i komandytowych), których:

a) bądź siedziba w dniu 1 września 1939 r. znajdowała się na obszarze Rzeszy Niemieckiej,

b) bądź więcej niż połowa kapitału zakładowego w czasie między dniem 1 stycznia 1939 r. a dniem 19 kwietnia 1946 r. stanowiła chociażby przejściowo własność niemieckich lub gdańskich osób prawnych, obywateli Rzeszy Niemieckiej albo b. Wolnego Miasta Gdańska nie należących do narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej.

2. Ze spółek handlowych, określonych w ust. 1 pkt 3 lit. a), nie uważa się za niemieckie osoby prawne tych spółek, których majątek w całości stanowił własność osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej albo obywateli innych państw niż Rzesza Niemiecka i których organa składały się

wylącznie z osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej albo obywateli innych państw niż Rzesza Niemiecka.

§ 3. 1. Za spółki kontrolowane przez obywateli niemieckich lub gdańskich uznaje się spółki, w których obywatele niemieccy lub gdańscy, nie będący narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej, albo administracja niemiecka lub gdańska mieli decydujący wpływ na zarząd lub działalność przedsiębiorstwa, chociażby udział ich w kapitale spółki był mniejszy, aniżeli przewidziany w § 2, ust. 1 pkt 3) lit. b).

2. Decydujący wpływ na zarząd lub działalność przedsiębiorstwa poza udziałem w jego organach zachodzi zwłaszcza w przypadkach zależności w zakresie kredytu, dostawy surowców, własności przemysłowej (patenty, licencje).

§ 4. Za osobę zbiegłą do nieprzyjaciela uznaje się osobę, która w związku z wojną, rozpoczętą w dniu 1 września 1939 r. uszła do Niemiec lub na terytorium opanowane przez władze niemieckie w zamiarze udzielenia pomocy władzom lub organizacjom politycznym niemieckim albo celem uchronienia się od odpowiedzialności za działalność na szkodę Państwa lub Narodu Polskiego.

§ 5. 1. Z wnioskiem o stwierdzenie narodowości osób, wymienionych w § 1 lub § 2, może wystąpić Skarb Państwa oraz każda osoba fizyczna lub prawna, zainteresowana w ustaleniu tej okoliczności.

2. Do rozpoznawania wniosków o stwierdzenie narodowości osób, wymienionych w § 1, właściwe są władze administracji ogólnej I instancji miejsca ostatniego zamieszkania przed dniem 1 stycznia 1945 r. na terenie Państwa Polskiego osoby, której wniosek dotyczy, a w braku tegoż — miejsca położenia majątku. Do rozpoznawania wniosków o stwierdzenie narodowości osób prawnych, wymienionych w § 2, i do zaliczenia spółek do kategorii spółek kontrolowanych (§ 3) właściwe są władze administracji ogólnej II instancji miejsca ich siedziby, a w braku siedziby na obszarze Państwa Polskiego — miejsca położenia majątku.

3. Właściwe władze winny w miarę możliwości zasięgnąć co do osoby, której wniosek dotyczy, opinii rad narodowych albo organizacji i instytucji polskich, istniejących na terenie zamieszkania osoby, której wniosek dotyczy, albo siedziby osoby prawnej lub miejsca położenia majątku tych osób.

4. Przepisy ust. 2 i 3 nie dotyczą osób, wymienionych w § 1 ust. 2.

§ 6. Obowiązek przedłożenia dowodów, uzasadniających wniosek o stwierdzenie narodowości polskiej lub innej, przez Niemców prześladowanej, jako też wniosek o stwierdzenie, że

osoba prawna prawa prywatnego nie jest osobą prawną niemiecką lub gdańską (§ 2) albo nie była spółką kontrolowaną (§ 3), ciąży na wnioskodawcy.

§ 7. Do postępowania w sprawach, określonych w § 5, stosuje się przepisy o postępowaniu administracyjnym, jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej.

§ 8. Do uznania osoby za zbiegłą do nieprzyjaciela właściwy jest sąd okręgowy ostatniego miejsca jej zamieszkania w Polsce, a w braku takiego miejsca — sąd okręgowy miejsca położenia majątku, stanowiącego własność wymienionej osoby.

§ 9. Postępowanie sądowe wszczyna się na wniosek prokuratora.

§ 10. Uznanie osoby za zbiegłą do nieprzyjaciela w trybie, przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu, nie może nastąpić, jeżeli wina tej osoby lub brak winy w spełnieniu przez nią czynu, określonego w § 4, zostały stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądowym.

§ 11. Postępowanie sądowe o uznanie osoby za zbiegłą do nieprzyjaciela według przepisów niniejszego rozporządzenia nie może być wszczęte, jeżeli przeciwko niej toczy się postępowanie karne z oskarżenia jej o czyn, określony w § 4, chyba że postępowanie karne uległo zawieszeniu.

§ 12. Postępowanie o uznanie osoby za zbiegłą do nieprzyjaciela prowadzi się niezależnie od jej śmierci lub nieobecności.

§ 13. Orzeczenie co do uznania osoby za zbiegłą do nieprzyjaciela sąd wydaje w formie postanowienia po przeprowadzeniu rozprawy.

§ 14. Na postanowienie, wymienione w § 13, służy zażalenie do sądu apelacyjnego, który orzeka ostatecznie.

§ 15. Do postępowania sądowego, jeżeli przepisy poprzedzające nie stanowią inaczej, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego oraz art. 7, 8, 9 ust. 1, 10, 11 i 12 ustawy z dnia 23 czerwca 1939 r. o szczególnej odpowiedzialności karnej w przypadkach zbiegostwa do nieprzyjaciela lub poza granice Państwa (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 367), przy czym przepis art. 8 tej ustawy ma zastosowanie również w przypadku śmierci osoby, przeciwko której postępowanie się toczy.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski

w/z Minister Obrony Narodowej:

Karol Świerczewski

Minister Administracji Publicznej:
Władysław Kiernik
Minister Bezpieczeństwa Publicznego:
Stanisław Radkiewicz
Minister Skarbu:
Konstanty Dąbrowski
w/z Minister Oświaty:
Bronisław Biedowicz
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Stanisław Mikołajczyk
Minister Leśnictwa:
Stanisław Tkaczow
Minister Przemysłu:
Hilary Minc

Minister Żeglugi
i Handlu Zagranicznego:
Stefan Jędrychowski
w/z Minister Aprowizacji i Handlu:
Alfred Jaroszewicz
Minister Komunikacji:
Jan Rabanowski
Minister Poczty i Telegrafów:
Józef Putek
w/z Minister Ziem Odzyskanych:
Jan Wasilewski
w/z Minister Odbudowy:
Juliusz Żakowski